

Nota q duplex est bonitas mētis. i. naturalis et acquisita. Naturalis bonitas ē finis
quā aliqui naturaliter sunt pī. māfneti. sobrii et casti. hēc bonitas si nō emēdatur
virtute et sapia cito extollit hoīem ad inanē gl'iam. Alia est bonitas acquisita exer
citio virtutū et sciāz q nō pmittit hoīem extolli vana gl'ia. q sapiēs fructū pōit i cō
sciētia. stultus autē in laude. fm Macrobiū. iō dicit phia q cupido gl'ie allicit mētē
tes natura pstantes nō
dum adhuc vītibz p
fectas. Nota q fama ē
frequēs laus optimorū
meritorū in rēpublicā. h
gl'ia est clara noticia cū
laude. vel gl'ia ē late pa
tens pconit. i. annūcia
tio. Dē mēte ambitiū.
hic phia ostēdit gl'ia mī
danā esse exilē nec mul
tū appetendā pmo ostē
dit hoc ex pte spaciū in
quo dilatat. scdō ostēdit
hoc ex diuersitate nati
onū ad quas nō diuul
gat. tertio ostēdit idē ex
diuersitate morū ppter quos de eodē pīe indicat. quarto ostēdit idē ex breuitate
duratōis ppter quā nō perpetuat. scdō ibi Adde q hoc. tertia ibi qd qd diuer
sarū. quarta ibi. h q multos. pīo intēdit talē rōem. Latitudo fame pstitit in latitu
dine terre sup quā dilatat. h terra nō est lata sup quā sit dilatatō fame sicut decla
rat in littera. ergo fama late nō pōt diffundi et p pīs est exilis nec multū appetēda.
vī. d. in littera. Tu accepisti. i. didicisti astrologicis demōstratōibus oēm ambitū
terre. i. spaciū terre. obtinere. i. habere rōem pfecti ad spaciū celi. i. ad magnitudinē
celi. qd magis exponēs. d. vt si terra pferat. i. pparet ad magnitudinē celestis globi
ipsa iudicet pīus nihil spaciū bre. huius igit tā exigue regiōis. i. terre in mūdo fere
quarta portio. i. quarta ps est q incolat. i. inhabitat ab aīantib⁹ nobis cognis sicut
tu didicisti a ptolomeo hoc pbate. si subtraxeris cogitatōe huius qrtē pīe terre qrtē
maria et paludes pīunt. i. occupāt. et qrtē vastā. i. āpla regio distēdit. sicut. i. siccitate
tūc vīr relinquet hoībus āgustissima area. i. artissimus loc⁹ inhabitandi. in B ergo qdā
mimo pīcto pīcti. i. in mīma portōe terre. vos hoīes circūsepti atqz pīcti cogitat
de pūlgāda fama de pferēdo. i. extollēdo. noīe. i. fama. et B sit inutilis. h qd hēat. i.
pōt hēe gl'ia āplā et magnificā q artata ē tā āgustis et exiguis limitib⁹. i. terminis. q. d.
nihil hz magnificū. Nota terra respectu celi nō est alicui⁹ qrtitatis sensibilis hz se si
cut punct⁹ respectu circūferētie ipsius celi. qz orizon qui terminat vīsum nostrū diuis
dit celi in duo media qd nō esset si terra in pparatōe ad celi haberet aliquā qrtita
tē. Itē si terra esset alicui⁹ qrtitatis sensibilis respectu celi tūc stelle nō sp apparerēt
nobis eiusdē qrtitatis. qd pī falsum qz in ea pte vbi terra esset magis gilbosa et ppi
quior celo apperent stelle maiores et in opposita pte mīores. Itē mīma stella fixa
vīsu notabilis est maior tota terra. si ergo talis stella apparet nobis ex pīibus in terra

sicut punctus. multo magis terra respectu celi erit sicut pīctus. Itē pīctus ē quod
dam indiuisibile a quo linea equaliter distās facit circūlū. et qz celi ex oī parte eqli
ter distat iō terra respectu celi hz se sicut pīctus. Nota q tres ptes terre sunt inha
bitabiles. vna ppter nimīū calozē. due ppter nimīū frigus. h quarta ps que est tem
perata in caliditate et frigiditate a nobis inhabitat. h qz adhuc non tota inhabitat

notat tres partes ter
re sunt inhabitabiles

maria paludesqz premunt. quātumqz
siti vasta regio distenditur cogitatōe
subtraxeris: vix angustissima inhabitā
di hominibus area reliquitur. In hoc
minimo igitur puncti quodāz puncto
circūsepti atqz conclusi: de peruulgan
da fama: de pferendo nomie cogitatis
Et quid habet amplum magnificūqz
gloria tam angustis: exiguisqz limitib⁹
artata. Adde qd hoc ipsum breuis ha
bitaculi septum plures incolunt natio
nes: lingua moribus totius vite ratōe
distantes: ad quas tum difficultate iti
nerum: tum loquendi diuersitate. tum
pmerciū insolentia non modo fama ho
minum singulorum sed ne vrbiū quid
peruenire queat. Etate deniqz Marcū
Tullīū sicut ipse quodam loco signifi
cat nondum caucasum mōtem Roma
ne reipublice fama trāscenderat: et erat
tunc adulta parthis etiam ceterisqz id
locoz gentibus formidolosa. Vides
ne igitur qz sit angusta qz cōpressa glo

ppter maria et paludes
et ppter nimīā siccitatē
iō. d. phia q quarta ps
fere est habitabilis. vel
dicit fere fm alios quia
estus solis nō facit tor
ridā zonā totalitē inha
bitā cū quedā ciuitas vi
cta Atriz. supra quā pto
lomeus dicit fundasse
astrolabium directe sit
sub equinoctiali: h vici
tur inhabitabilis qz ē gra
uis inhabitatōis sed vl
tra equinoctialē oīno ē
inhabitabilis ppter nīmi
um calozē. Itē dicit qz
tā partē terre inhabitā
ri ab animātibus nobis
cognitis. hoc forsan vi
cit ppter antipodes si
sunt q nobis sūt ignoti
Adde q h ipm. h phia
ostēdit gl'iaz nō ēē appe
tendā ex diuersitate na
tionū ad qz si diuulga
tur intendēs talē rōnē
diuerse natōes et diuer
sa ydiomata nō solū im
pediūt pūlgatiōem fa
me hoīm h ērvbiū. h in
terra habitabili sunt di
uerse natōes diuersorū

ydiomatū. ergo pūlgatio fame p talia ipedit et p pīs nō est multū appetēda. vñ
dicit in littera. Adde predictē rōnē. q hoc ipm septū. i. spaciū breuis bitaculi. i. pū
spaciū in quo nos habitamus. incolūt. i. inhabitāt. plures nationes. i. gentes. distā
tes. i. differētes. lingua. i. ydiomate et moribus et rōne totius vite. i. rōne modi viuē
di ad quas nō pōt puenire. nō modo. i. nō tū fama singulorū hominū h ēt nec fa
ma vrbū. tū. i. tā difficultate. itinep. i. viay. tū. i. tā diuersitate loquēdi. i. ydiomatū
tū. i. tā insolētia. i. pīetudine pmerciū. qz aliqui hoīes pīuerūt cū alijs cōicare in
h

comercijs. qz etate .i. tpe Marci tullij sicut ipse Marcus tullius significabat. quodam loco .i. in quibusdā suis scriptis fama romane reipublice nōdū trāscēderat caucāsum montē. z tñ fama romanorū erat adulta .i. ab ātqno nota. ēt formidolosa paribis talibus hoībus z ceteris gentibus id locorū circa caucāsum montē. Vides ne igit qz angusta sit gloria qz ppressa .i. in modicū redacta quā laboratis dilatare z ppagare. an p nunqz gloria vnus hoīs rōa nī illō pgregietur .i. pueniet vbi fama romanōis .i. romane vrbis nequit trāfire. q. d. non Nota partē terre habitabilem vocat septū. qā ē septa .i. circūdata mari. Qñ Linconienē in tractatu suo de spera. z ēt Macrobius dicunt q quarta portō nostra habitabilis vndiqz cigitur mari. Nota q in solentia fm Senecā ē species false magnitudinis fm huguīdem insolētia est superbia vel fatustas. In proposito autē pōt erponi p incōsuetudine. z tñ dicitur ab in qd est nō z soleo qd est consueco. Nota q caucāsum est mōs quidā situs in pte septētrionis ad quē non pueniat fama romane vrbis lz paribis z alijs gentibus assidentibus fama romanorū erat formidolosa .i. formidabilis. Quid q diuersarū. hic ostendit gloriam mundanā esse exilem ex parte diuersitatis morum ppter quos de eodem apud diuersos contrarie iudicatur. z intendit talem rōem. Contrarietas institutionū z legū impediūt fame dilatādem. s. homines contrariarū institutionū z legū terrā inhabitāt. ergo diuersitas institutionū z legū impediūt dilatādem fame. z psequens nō est multum appetenda. Unde dicit in littera. Quid supple est iudicandū q mores z instituta z leges diuersarū gentium inter se discordant vt illud quod apud alios iudicatur dignum laude apud alios iudicetur dignum supplicio. quod fit. idest ppter qd fit. vt si predicatio. idest delectatio fame delectat quem. idest aliquem. nullo modo conducat. idest laboret. proferre nomen. idest famā suam in plurimos populos. qz licet ab aliquibusqz laudaretur ab alijs tamē vituperaretur. Erit igitur quisqz cōtētus gloria peruagata. idest dilatata lter suos. z ista preclara immortalitas fame z loquitur hironice qz non est preclara nec immortalis. illa coartabitur. i. constringetur intra terminos vnus gentis. idest vnus ydionatis. Nota q tanta ē diuersitas morum in gentibus q illud quod reputatur apud alios laudabile apd alios quos reputatur vituperabile. reputatur enim apud srios laudabile comedere parentes mortuos ne comedantur a vermibus in terra. quod apud alios extraneos

ria quam dilatare ac propagare laboratis. An vbi romani nominis trāfire fama nequit. romani hominis gloria progreditur. Quid q diuersarū gentiū mores inter se atqz instituta discordāt vt qd apd alios laude apd alios supplicio dignū iudicet. Quo fit vt si quē fame p̄dicatio delectet huic in plurimos ppl̄os nomen pferre nullo modo pducatur. Erit igitur puagata inter suos gloria quisqz contentus et inter vnus gentis terminos preclara illa fame immortalitas coartabit. Sed quā multos cla

est execrabile. similiter apud iudeos reputat laudabile ducere vxores p̄sanguinitate p̄ximas quod apud xpianos p̄hibetur. Item in triuallīs laudabile est occidere patrem sexagenarium z cremare ipsum. qd apud alios est vituperabile. Unde dicit poeta. Sunt loca sunt gentes quibus est mactare parentes. Et phas z pietas dūz longa superuenit etas. Sed q̄ multos clarissimos. hic phia ostendit exilitatem

glorie ex breuitate durationis ppter quā nō perpetuatur. z diuidit in tres ptes. pmo ostendit hoc ex hoīm obliuione secundo ex t̄pis breuitate. ibi. Tōs vero. tertio ostendit gloriā a viris virtuosīs nō esse appetendam. ibi. Tōs autē. Primo dicit q fama z gloria non sit immortalis. patz qz q̄ multos viros clarissimos .i. virtuosos suis temporibz deleuit. inops .i. defectuosa obliuio scriptorū quā q̄ etiā ipsa scripta pficiant quid. idest parū. q̄ scripta longior z obscuraverunt tempore p̄mit. i. consumit cūz suis autoribus quorū sunt scripta. Nota q p scripturā fama gestorū trāsmittitur ad posteros. talis autem scriptura q̄qz deficit vel ppter inopiam scriptorum vel qz ipsa scriptura in se vetustate consumitur. Et ideo fama z gloria in obliuionem perueniunt. Unde Salustius in catilinario pqueritur res gestas romanorū minus esse famosas ppter inopiam scriptorum. Atheniensium vero maior fama q̄ romanorū ppter scriptorum copiam. Tōs vero immortalitatem vobis hic phia ostendit famam z gloriam non esse durabilem z immortalem ex tēporis breuitate dicens. Tōs vero homines videmini vobis ppagare. i. facere immortalitatem cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis. quia exilis est duratio fame per tempus. quod scz tempus si pertractes. idest compares ad infinita spacia eternitatis quid habes quod leteris de diuturnitate tui nomis. idest tue fame. q. d. nihil est. etenim mora vnus momenti si conferatur. i. comparatur decem milibus annis habet aliquam proportionem licet minimā. idest valde paruam quoniam vtrūqz spacium temporis est finitum. sed hic numerus annorum scz decem milia. vel eius numeri quantumlibet multiplex sicut duplum vel triplum nō potest comparari ad interminabilem diuturnitatem que est eternitas. qz finitis ad seiuicē

glorie ex breuitate durationis ppter quā nō perpetuatur. z diuidit in tres ptes. pmo ostendit hoc ex hoīm obliuione secundo ex t̄pis breuitate. ibi. Tōs vero. tertio ostendit gloriā a viris virtuosīs nō esse appetendam. ibi. Tōs autē. Primo dicit q fama z gloria non sit immortalis. patz qz q̄ multos viros clarissimos .i. virtuosos suis temporibz deleuit. inops .i. defectuosa obliuio scriptorū quā q̄ etiā ipsa scripta pficiant quid. idest parū. q̄ scripta longior z obscuraverunt tempore p̄mit. i. consumit cūz suis autoribus quorū sunt scripta. Nota q p scripturā fama gestorū trāsmittitur ad posteros. talis autem scriptura q̄qz deficit vel ppter inopiam scriptorum vel qz ipsa scriptura in se vetustate consumitur. Et ideo fama z gloria in obliuionem perueniunt. Unde Salustius in catilinario pqueritur res gestas romanorū minus esse famosas ppter inopiam scriptorum. Atheniensium vero maior fama q̄ romanorū ppter scriptorum copiam. Tōs vero immortalitatem vobis hic phia ostendit famam z gloriam non esse durabilem z immortalem ex tēporis breuitate dicens. Tōs vero homines videmini vobis ppagare. i. facere immortalitatem cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis. quia exilis est duratio fame per tempus. quod scz tempus si pertractes. idest compares ad infinita spacia eternitatis quid habes quod leteris de diuturnitate tui nomis. idest tue fame. q. d. nihil est. etenim mora vnus momenti si conferatur. i. comparatur decem milibus annis habet aliquam proportionem licet minimā. idest valde paruam quoniam vtrūqz spacium temporis est finitum. sed hic numerus annorum scz decem milia. vel eius numeri quantumlibet multiplex sicut duplum vel triplum nō potest comparari ad interminabilem diuturnitatem que est eternitas. qz finitis ad seiuicē

salustius.

fuerit quedam collatio. i. comparatio. infiniti vero et finiti nulla unquam potest esse collatio. idest comparatio. Ita sit ut fama temporis quicunque prolixum si cogitur comparando cum inexhausta. idest infinita eternitate ipsa videatur non parua sed plane nulla esse. Nota omne quod incipit in tempore necessario habet finem in tempore cum tempus sit causa corruptionis temporalium. iij. ethico. cum igitur fama sit temporalis incipiens in tempore ipsa desinet in tempore et per consequens non est perpetua. Nota quod tempus quicunque magnum comparatum ad eternitatem minimi reputatur et quasi nullius momenti. licet enim finitorum ad se invicem possit esse comparatio. et inter ipsa potest esse proportio. tamen finiti ad infinitum nulla potest esse comparatio. Cum igitur eternitas sit duratio infinita tota simul existens et tempus quicunque magni sit finitum tempus nullam habebit proportionem ad eternitatem et per consequens fama quicunque prolixum temporis comparata ad eternitatem nulla videtur esse.

Nos autem nisi ad populares lares aures. Hic philosophia ostendit gloriam a viris virtuosis non esse curandam. et hoc duabus rationibus. secunda ibi. Quid autem est. Prima ratio est illa. Illud quod spectat ad levitatem arrogantie a sapientibus non est curandum. sed gloria propter quam homo recte facit propter laudes hominum illa spectat ad levitatem arrogantie et est digna derisione. ergo etc. quod autem talis arrogantia sit quedam derisio declarat in littera. et dicit. Nos homines nescitis recte facere nisi ad populares aures. i. ad populorum complacentias et ad inanes rumores et laudes. et vos postulatis. i. desideratis premia de sermionibus alienis. relicta. i. postposita. prestantia. i. dignitate vestre conscientie et virtutis propter quam deberetis recte operari. accipe. i. considera quod festine. idest gloriose. aliquis illuserit. i. deriserit quendam dicentem se esse philosophum in levitate huiusmodi arrogantie. Nam cum quidam tyrannus esset aduersus contumeliosus. idest inceperat alloqui contumeliose quendam hominem qui induerat. idest usurpauerat sibi falsum nomen philosophi non ad usum vere virtutis sed ad superbam gloriam. et tyrannus adiecerat. i. dixisset se iam scitum an iste esset philosophus.

fuerit quedam. infiniti vero atque finiti nulla unquam poterit esse collatio. Ita fit ut quancumque prolixum temporis fama si cum inexhausta eternitate cogitur non parua sed plane nulla esse videatur. Nos autem nisi ad populares aures inanesque rumores certe facere nescitis: et relicta conscientie virtutisque prestantia de alienis premia sermionibus postulatis. Accipe in huiusmodi arrogantie levitate quaz festine aliquis illuserit. Nam cum quidam eius aduersus hominem contumeliosus qui non ad vere virtutis usum sed ad superbam gloriam falsum sibi philosophi nomen induerat: adieceratque iam se scitum an ille philosophus esset: siquidem illatas iniurias leuiter patienterque tollerasset. Ille

siquidem illatas sibi iniurias patienter leuiterque tollerasset ille qui dixit se philosophum paulisper patientiam assumpsit. i. in principio. et accepta contumelia a tyranno velut sibi insultans inquit ad tyrannum. intelligis ne me esse philosophum. tunc ille tyrannus mordaciter inquit. intellexeram te philosophum si tacuisses. Nota secundum commentatorem in dialogo. vij. philosophorum. verus philosophus debet esse perfectus omnibus

generibus virtutum. et per consequens debet esse magnanimus. sed secundu[m] Senecam in libro de clementia magnanimi est iniurias et offensiones superbi despicere. et per consequens verbis et tumeliosis provocari non debet. Item veri philosophi est non vinci a passionibus sed potius moderare et refrenare passiones cum virtute consistat in moderat[i]o[n]e passionum. Unde Aristoteles iij. ethico. dicit. Adversus etiam vult perturbatus esse et non duci a passione unde quidam philosophus contumeliose sibi insultanti dixit. tu vidicisti maledicere sed ego vidici maledicta contemnere. Quid autem est quod ad precipuos viros.

generibus virtutum. et per consequens debet esse magnanimus. sed secundu[m] Senecam in libro de clementia magnanimi est iniurias et offensiones superbi despicere. et per consequens verbis et tumeliosis provocari non debet. Item veri philosophi est non vinci a passionibus sed potius moderare et refrenare passiones cum virtute consistat in moderat[i]o[n]e passionum. Unde Aristoteles iij. ethico. dicit. Adversus etiam vult perturbatus esse et non duci a passione unde quidam philosophus contumeliose sibi insultanti dixit. tu vidicisti maledicere sed ego vidici maledicta contemnere. Quid autem est quod ad precipuos viros.

dam rationem que talis est. Homines virtuosos vel totaliter moriuntur corpore et anima. vel animam vivit post mortem. si totaliter moriuntur nihil spectat ad eos de gloria post mortem. si anima eorum vivit post mortem illa petit celum spernens omne terrenum negotium. et sic nihil ad eam de terrena gloria. ergo apud virtuosos homines nulla debet esse cura de gloria. Dicit ergo in littera. Quid est quod ad precipuos. i. ad virtuosos viros attineat de fama post resolutum corpus extrema morte. quod. d. nihil. de his enim viris est sermo noster. qui petunt. i. querunt gloriam virtute. i. operibus virtutis. Nam si homines toti moriuntur corpore et animam quidam putant. quod tamen nostre rationes. i. philosophice rationes. vetant. i. prohibent credi. quod secundum philosophiam anima intellectiva est immortalis. nulla est omnino gloria post mortem cum iste omnino non extet idest non sit cuius ea gloria esse dicitur. Sin vero mens bene sibi conscia. i. illesa. resoluta. i. liberata. terreno carcere. i. a corpore post mortem libera petit celum nonne ipsa anima que celo fruens gaudet se exempta terrenis. ipsa spernit omne terrenum negotium et per consequens terrenam gloriam. quod. d. sic. Nota quod ad virtuosos nihil spectat de

fama nec in p[re]senti vita nec in futura. non in p[re]sent[is]. q[uod] dicit Seneca in puerb[is] q[uod] plurimi curant famam. pauci autem p[re]sentiam. et tales pauci curantes conscientiam sunt virtuosos et philosophi. de quibus loquitur Bo. i fine tractatus de summo bono dicens Pauci sunt viri honorandi sicut philosophi qui contemnunt desiderium sensus et sequitur desiderium intellectus. Plurimi autem sunt qui curant famam sicut sunt vulgares qui relicta virtute conscientie p[ro]pter laudes hominum recte faciunt de quibus dicit scriptura. Amen dico vobis re ceperitis mercedem suam Nec etiam fama spectat ad viros virtuosos i[n] futura vita qui virtuosos si totaliter moriuntur nihil ad eos est fama. Si autem a[n]i[m]a uiuit post mortem ista euolat ad celum et nihil curat de fama. sp[irit]us o[mn]i[um] terrenum negocium et potius gaudet q[uod] est ex empto a curis terrenis et gaudio celesti fruitur in eternum.

Desiderium. vij. scilicet libri
Tuncq[ue] solam
mente p[re]cipiti
petit. Hic inci

pit metrum septimum huius secundi quod dicitur archiloicum ab inu[en]tore. fabiciu[m] a pede predominante. et constat ex primo versu trimetro. secundo dimetro. in quo metro p[ro]bia docet quod gloria sit contemnenda ex consideratione a[pp]litudinis celi et strictitudinis terre dicens. Quicunq[ue] petit. i. desiderat p[re]cipiti mente solam gloriam et credit istam esse summum. idest precipuum inter appetenda. iste cernat. idest consideret plagas etheris. idest partes celi patentes. et cernat artum situm terrarum. i. strictum spaciū terre in comparatione ad celum. ille pudebit. i. verecundabitur aucti nominis. idest aucte fame sue non valentis replere breuem ambitum. idest paruum spaciū terre. Et tunc exclamat dicens. O propter hoc miror quid. idest propter quid superbi. gestiunt. idest cupiunt frustra leuare. idest extollere colla sua mortali iugo. idest mortali fama. licet enim fama diffusa means. idest transiens per remotos populos explicet se linguas. idest per linguas populorum. et licet magna domus tua. idest nobilis parentela vel familia tua. fulgeat clavis titulis. idest laudibus tamen mors spernit altam gloriam. et mors pariter. idest simul inuoluit humile caput. idest miserum hominem. et celsum. idest nobilem vel diuitem. et mors equat infima summis nulli parcendo. quod declarat dicens. Tunc nunc manent ossa fidelis Fabicii. quid Brutus aut rigidus. Catbo supple est. quasi. d. q[uod] manet de gl[ori]a

Metrum septimum libri secundi

Nicunq[ue] solam me[m]te p[re]cipiti petit.
Summumq[ue] credit gloriam
Late patentes etheris cernat plagas
Artumq[ue] terrarum situm.
Breuem replere valentis ambitu[m] non
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt.
Licet remotos fama p[er] populos means
Diffusa linguas explicet
Et magna titulis fulgeat clavis domus
Mors spernit altam gloriam
Inuoluit humile pariter et celsu[m] caput
Equatq[ue] summis infima.

eorum post mortem. utiq[ue] modicus. i. illud manet quod tenuis fama. i. exilis. superstes. idest manens signat inane nomen eor[um] pauculis litteris scriptis in epistaphijs eorum. sed quid. idest ad quid nominis decora vocabula scripta n[on] quid intelligit per ea ipsos esse consumptos. idest mortuos. q[uod] d. imo. iacetis ergo mortui prosumus ignorabiles. nec fama efficit vos notos. Et quia aliquis diceret h[ic] ipsi sunt mortui cor

ubi nunc fidelis ossa Fabicii manent
Quid brutus aut rigidus Catbo
Signat superstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.
Sed quid decora nouimus vocabula.
Num scire consumptos datur
Iacetis ergo prosumus ignorabiles.
Nec fama notos efficit.
Quod si putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies.
Jam vos secunda mors manet.

Prosa octaua libri secundi.

ipsum. quod fabri. contempsit. Sequenti anno Pirrus obtulit sibi magnam pecuniam aut videretur sibi romanum imperium. cui ait Fabicius. Roma non vult aurum sed vult imperare habentibus aurum. propter hoc ipse dicitur fuisse fidelis. Fabicius dicitur etiam de fabri. q[uod] cum quidam ad eum venisset promittens se Pirram regem occisurum si fabri. sibi pecuniam aliquam dare vellet. Ipse vero fabrius hunc traditorem ligatum misit ad Pirrum pro tali scelere puniendus. cui tunc Pirrus dixit. Possibilis est solem a suo tramite deuare q[uam] fabrici a via recte rationis discedere. Nota q[uod] brutus fuit primus consul romanus qui amore libertatis et iustitie propter stuprum Lucrecie plurima egit et multa bella pro romanis iniit. propter quod etiam famosus fuit. Nota q[uod] Catbo dictus est rigidus propter rigorem animi qui ad nihil turpe flecti potuit. et tante iustitie fuit ut lucanus ipsum dijs compararet in iudicanda causa que fuit inter Iulium cesarem et pompeium dicens. Vicitrix causa dijs placuit sed vita Catboni. et de hoc magis patebit quarto huius prosa septima.

Prosa octaua secundi libri.

Ed ne me inexorabile. Ista est octaua et vltima prosa huius secundi et q[uod] p[ro]bia ostendit bona fortune non multum esse appetenda aliquis putaret q[uod] in fortuna nihil esset boni. id iam ostendit p[ro]bia cuiusmodi bonum sit in fortuna. et probat fortunam aduersam plus esse bonam q[uam] prosperam. et primo premissit suam intentionem. secundo p[ro]bat intentionem

poro tamen uiuit secunda fama. dicit p[ro]bia Si putatis vitam vestram longius trahi. i. p[ro]longari et aura mortalis nominis idest splendore mortali fame. cum sera. i. vltima dies vobis hoc rapiet. i. famam auferet. Jam vos manet. i. expectat secunda mors. quasi diceret si essis prius mortui cor poro et fama manes est vita vestra. illa cessante secundario moriemini. Nota fabricius fuit consul romanus qui cum mitteretur pugnare contra Pirrum regem ep[ist]ota rum rex p[ro]misit sibi p[ar]tem regni sui ut transiret ad

tum ibi. Illa enim. Primo dicit. De boeti ex dictis patet quod fortuna est contempnenda sed ne putes me gerere. i. facere. bellum inexorabile. i. i. placabile. contra fortunam. supple scias quod aliquando est. i. contingit quod ipsa fortuna fallax non nihil. i. aliquid boni mereatur de hominibus eo quod aliquod bonum evenit hominibus per eam. tum. i. cum fortuna se aperit manifestando suam falsitatem cum detegit frontem per sui adversitatem cum proficit mores suos per instabilitatem. Et subdit probia non dum forte intelligis quod loquar. quia mirum est quod ego gestio. i. cupio dicere. eo quod. i. ideovix queo explicare suam verbis. Etenim ego reor. i. opinor adversam fortunam plus prodesse hominibus quam prosperam. Nota quoniam in aliquo dicto videtur esse repugnancia. illud videtur mirabile dictum sed dicere fortunam adversam hominibus prodesse videtur esse quedam repugnancia in dicto. nam esse adversum alicui et sibi prodesse adinvicem repugnant. ideo. d. probia. Adversum est quod gestio dicere. i. fortunam adversam magis prodesse quam prosperam. Illa. n. per specie felicitatis. hic probia probat intentum quod fortuna adversa melior sit quam prospera tribus rationibus. secunda ibi postremo. tertia ibi. an hoc. primo dicit illa fortuna prospera semper mentitur cum videtur. id est apparet blanda. specie felicitatis. id est prosperitatis. sed hec. id est fortuna adversa semper vera est cum demonstrat se esse instabilem sui mutatione. ostendit enim se esse talem qualis est. et ita per eam non decipiuntur homines. sed illa sed prospera fortuna confidentes in se fallit. hec autem fortuna adversa hominem instruit ostendendo quod non sit confidendus prospere fortune propter eius mutabilitatem. Illa. i. prospera fortuna ligat. i. fallendo mentes fruuentium hominum specie bonorum mendacium. hec. i. adversa fortuna absoluit. i. liberat. i. mentes hominum cognitione fragilis. id est transitorie felicitatis. Et tunc recolligit effectus utriusque fortune dicens. Itaque illam sed prosperam fortunam vides ventosam. id est superbam. fluentem. id est prodigam et insipientem ignaram nam homines in prosperitate continua seipsum non cognoscunt. hanc adversam fortunam tu vides sobriam et succinctam. id est humilem non superbam et prudentem exercitatione adversitatis. Nota quod ex ista littera possunt formari tres rationes quod

Ed ne me inexorabile contra fortunam bellum gerere putes. Est aliquando cum de hominibus illa fallax non nihil bene mereatur. tum scilicet cum se aperit. cum frontem detegit. moresque proficitur. Nondum forte quid loquor intelligis. Adversum est quod dicere gestio eoque sententiam verbis explicare. Vix queo. Etenim plus reor hominibus adversam quam prosperam prodesse fortunam. Illa enim semper specie felicitatis cum videtur blanda mentitur. Hec semper vera cum se instabilem mutatione demonstrat. Illa fallit. hec instruit. Illa medium specie bonorum mentes fruuentium ligat. hec cognitione fragilis felicitatis absoluit. Itaque illam videas ventosam

fortuna adversa melior sit prospera. Prima ratio est ista. Bona fortuna in specie vere felicitatis decipit habentem ipsam. sed fortuna adversa non decipit sed vera est ostendens se talem qualis est. ergo adversa melior est quam prospera. Secunda ratio est prospera fortuna ligat mentes hominum mendacibus bonis. sed adversa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. Tertia ratio. prospera fortuna reddit homines sui ignaros. sed adversa facit homines sapientes. ergo melior est quam prospera. Postremo felix a vero bono. hic probia ponit secundam rationem que talis est. Quicumque fortuna trahit ad inquisitionem veri boni illa melior est quam que trahit a vero bono. sed fortuna adversa est homini ergo etc. vix dicit in littera. Postremo felix. i. prospera fortuna cum suis blanditiis trahit devios. i. errantes a vero bono. sed adversa fortuna plerumque retrahit vincto. i. tenaculo reducens ad vera bona. Nota quod quia prospera fortuna videtur esse propinqua felicitati eo quod si ne bonis fortune non contemnit

fluentem suique semper ignaram. hanc sobriam succinctamque et ipsius adversitatis exercitatione prudentem. Postremo felix a vero bono devios blanditiis trahit adversa plerumque ad vera bona reduces velut vincto retrahit. In hoc inter minima estimandus putas quod amicum tibi fidelium mentes hec aspera hec horribilis fortuna detexit. Hec tibi certos sodalium vultus ambiguos secrevit. Discedens suos abstulit: tuos reliquit. Quanti hoc integer et ut videbaris tibi fortunatus emisisses. Desine nunc amissas opes querere: quod preciosissimum divitiarum genus est amicos invenisti.

git esse felicem. ex de bona fortuna. id est suis blanditiis trahit homines servile a vero bono quod consistit in speculatione veri. adversa autem fortuna quod ostendit prosperam fortunam esse mutabilem ipsa reducit hominem ad verum bonum quod est immutabile. An hoc iter minima estimandus putas. Hic probia ponit ultimam rationem que talis est. Illa fortuna est melior per quam cognoscuntur veri amici. sed adversa fortuna est talis. igitur etc. vix dicit in littera. An per nunquam putas hoc esse estimandus inter minima bona quod hec adversa fortuna detexit. id est monstravit tibi mentes. id est corda fidelium amicorum. quod d. illud est bonum de maximis bonis. et hec supple prospera fortuna secrevit. id est distinguit tibi certos amicos et ambiguos vultus sodalium. id est amicorum. quod d. aspera fortuna docuit te discernere inter veros amicos et falsos. quia prospera fortuna a te discedens abstulit suos. id est qui erant amici ratione prosperitatis. et reliquit tuos amicos qui te dilexerunt non propter tuam. Quanti. id est quanto pretio tu emisisses hoc integer. id est in integritate fortune constitutus cum videbaris tibi fortunatus et potuisses cognoscere veros amicos. nunc desine. id est cessa. querere opes. id est divitias amissas. quia invenisti veros amicos qui sunt preciosissimum genus divitiarum. Nota in adversitate falsi amici fugiunt. sed in tempore prosperitatis manent.

Liber secundus

Unde Seneca in libro de remedijs. Quē tu felicē credis illum multū cōmittant ut mel musce sequitur. cadauera lupi. frumēta formice. predā ista turba sequit nō hōminē. Nota q̄ aduersa fortuna ondit fideles amicos. vñ Seneca. x. epla. Turba familiaris cū a te pasci desierit ipsa te nō pascet. et qd tu bñficio tuo scire nō poterat paupertate scies. illa veros amicos retinebit. discedit quicqz nō te h̄ aliō seq̄batur

est aut ppter hoc vnus amāda paup̄tas q̄ a q̄bus ameris ondit. vñ paup̄ benricus. Preualet hoc solo mala sol q̄ mōstrat amicos. qui boni qui mali monstrat vtrāqz viā. Itē poeta. Tempore felici non cognoscitur amici Sorte patet misera q̄ sit dilectio vera. Itē alibi. Cui fueris felix multos nūc rabis amicos. Tēpora si fuerit nubila sol⁹ eris Itē Thobias. struat ad censum venalis amicus egenū. h̄ verū reso

net ut fabricatus amor. Nota q̄ fidelis amicus est preciosissimum genus diuinitat q̄ amic⁹. i. ethico. est alē ego. i. amicorū ē idē velle et nolle. Nemo. n. eligit vivere si ne amicis bñs reliqua bōa. et Seneca. ix. epla. d. Sapiēs et si p̄ctus sit seipso tñ amicu habere vult ppter nihil aliud nisi ut exerceat amicitia ne tam magna virtus lateat. et Tullius in libro de off. cijs. d. Honores diuicie et dignitates nūquā sunt amicitie antepōnende.

Metrum octauum secundi libri.

Quod mundus stabili fide. Hic incipit octauū et vltimū metrum bui⁹ scdi q̄ quod dicit gliconicū ab inuētoze. amphymacru a pede p̄domināte. et est amphimacrus pes antiquorū p̄stās ex p̄ma et vltima lōga et duab⁹ breuibus medijs. dictus ab amphi quod est circum et macros longū quasi habens circū quaqz longam sillabam. In quo metro phia p̄mendat amorem ex quo dicit q̄ amici sunt p̄ciosissimum genus diuiciay. et p̄mo p̄mendat amorem diuinū. Secundo ostendit quō humana natura amicitia cōseruatur. ibi. Hic sanctos. P̄rio facit h̄ qd dictum ē. Secūdo ondit q̄ ablato diuino amore oīa corrūpūnt. ibi. hic si frena. p̄rimo dicit. Amor diuinus regēs terras ac pelagus et imperitās. i. nequēter impans celo. ille amor ligat hāc seriem. i. concordiam rerum q̄ mūdus stabili fide variat cōcordes vices. i. alternationes temporū anni noctis et diei. et q̄ semia pugnātia. idest elementa cōtraria. tenens perpetuum fedus. i. concordiam ne vnū aliud tota liter corrūpat. qd p̄hebus. i. sol. curru aureo. p̄uehit. i. producit. roseum diem. idest clarum diem. idem amor facit ut p̄hebe. idest luna. imperet. i. p̄esit noctibus q̄s noctes hesperus. i. stella vespertina duxerit. idest adducit. et ut auidum mare ad exēdum coherceat fluctus suos. certo sine. i. determinato fine. ne liceat sibi tendere. i.

Metru octauū libri secūdi

q̄ Quod mundus stabili fide Cōcordes variat uices. Quod pugnātia semina: Sedus perpetuum tenens. Quod p̄hebus roseum diē. Curru p̄uehit aureo. Ut quas duxerit hesperus. P̄hebe noctibus imperet. Ut fluctus auidū mare. Certo sine coherceat. Ne terris liceat uagis. Latos tendere terminos. Hanc rerum seriem ligat. Terras ac pelagus regens. Et celo imperitans amor.

Metrum. viii.

extendere latos terminos vagis terrenis. i. aplis terris. supple totaliter cooperlen do terrā. Nota q̄ tullius loquēs de amicitia. d. amicitia est virtus mouēs supiora ad p̄iectōem inferiorū et inferiora ad subiectōem superiorū. amicitia em̄ sublata oīs in vita tollitur locūditas. Nota q̄ elementa appellat seia q̄ ex ip̄is tanq̄ ex seminibus elementa p̄ducunt. sicut em̄ semen est p̄ncipium fructus. sic elementa sūt p̄ncipia corporū mixtorū

Hic si frena remiserit. Quicquid nūc amat inuicem. Bellum continuo gerit Et quam nunc socia fide. Dulchris motibus incitant. Certant soluere machinam. Hic sanctos populos quoqz Iunctos federe continet. Hic et coniugū sacrū. Castis nectit amoribus. Hic fidis etiam sua. Dictat iura sodalibus O felix hoim genus. Si vestros aios amor. Quo celum regitur regat.

et dicit elemēta pugnātia ppter ip̄sorū p̄rietatē. nā aliqua sūt calida. aliqua frigida. quedam humida. quedā sicca. h̄ elemēta diuino amore ordināte tenēt p̄prium fedus. q̄ grauitas inferiorū non aufert leuitates superiorū. nec ecōuerso. et simul totalit̄ se nō corrūpūt. Hic si frena remiserit. Hic ondit q̄ amore diuino subtrahit oīa corrūpūt dicēs

Si hic amor diuinus remiserit frena. i. legem gubernādi res quicqd nūc amat inuicem. i. p̄cordat illud cōtinuo gerat bellū. et ipsa elemēta certāt. i. litigāt soluere. i. destruere. machinā. i. mūdā q̄ nūc socia fide. i. p̄cordia federe. incitant pulchris motibus. i. faciūt ordiate mouere. Nota q̄ sublato amore et p̄cordia oīa dissoluitur. vñ Alanus in anticiudiano loquēs i p̄sona amoris et p̄cordie di. Si mea intra meas leges mea federa mūd⁹. Qui seruasset vñ adhuc fuaret amor. Tūcula nō tāgis gerneret sub claudibus orb. Hic sanctos ppl⁹ os quoqz. hic ondit phia quō p̄ amorē conseruat et p̄ciliat amicitia hūana dicēs. hic amor p̄tinet. i. p̄suat. sanctos. i. vñnosos et ppl⁹ os iunctos federe. i. amicitie. et hic amor nectit sacrū. i. sacm̄ plugū castis amoribus viri et vrorū. et hic amor dictat iura sua. i. ip̄onit legē amicitie fidis sodalibus. et q̄ ista pueniūt ab amore diuino tanq̄ a suo p̄ncipio. id subūgit. O felix gen⁹ hoim. supple dico si amor. i. diuin⁹ quo celū regit regat aios vños. supple causando i eis p̄cordiā amicitie. Nota q̄ amor dictat iura fidis sodalib⁹. iura aut amicorū et sodalitū inuit Seneca. iij. epla dicēs. Din cogita an aliq̄s i amicu sit tibi recipiēd⁹. h̄ cū placu erit fieri toto illi pectore admitte. tā audacter cū illo loq̄re q̄ tecū. Tu quid ita vñ ne ut nihil tibi p̄mittas nisi qd eīā amico tuo p̄mittere possis. Cū amico tuo om̄s curas. oēs cogitatōes misce si fidelē putaueris. Sūt. n. quidā qui que amicis sūt tñ p̄mittēda oibus narrāt. quidā carissimorū p̄ciam reformidāt nulli credituri. neutriū faciendū est. vtrūqz em̄ viciū est et oibus credere et nulli. Nota circa p̄dicta q̄ amicitia proprie dicta tñ inuenitur in rebus rōnalibus. et ut sic amicitia est par volūtas bonorū inter aliquos. h̄ large accipiēdo amicitiam sic etiam est in irrationalibus. et ut sic amicitia est concordia diuersarum rerum a inuicem.

Explicit liber secundus.

Liber tertius



Am cantum illa finierat. Iste est tertius liber Bo. de consolati-
one phie. et continuatur ad libros precedentes in hunc modum
Postquam phia in primo libro scrutata est causas doloris Bo.
et in secundo libro adhibuit sibi remedia facilia. in presenti libro
et in sequentibus philosophia adhibet Bo. remedia grauiora.

Sunt autem remedia gra-
uiora rationes propter eandem
opinionem hominum probantes
quod in bonis exterioribus
non consistit vera felici-
tas ostendendo in quo
sita sit vera felicitas et
quod ad ipsam perueniat.
et diuiditur iste liber in
xxij. partes. quod huius li-
bri sunt. xxj. pte. et. xxj.
metra. que partes pate-
bunt in processu libri. quod
aliter et de quo determinetur
in qualibet istarum par-
tium similiter patebit.

Prima pars huius tertij diuiditur in tres partes. primo ostendit Bo. quod post pre-
dicta allocutus fuerit philosophiam. secundo ponit rationem philosophie. tertio Bo. dirigit quandam
petitorem ad ipsam. secunda ibi. tunc illa. tertia ibi. tunc ego. Dicit primo. iam illa philosophia finierat
cantum. id est metrum quod erat de commendatione amoris diuini et amicitie. et tunc ego Bo. esse al-
lectus dulcedine metri ad audiendum cum audiente et admirante verba philosophie auribus
arrectis ego dixi. et philosophia quod es summum solamen animarum lapsorum quantum me refocillasti
tuis precibus et metris instanti quod iam bene possum resistere insultibus fortune. et ideo dicit. re-
media que prius dixisti esse grauiora non timeo sed ea audire diligenter expecto. Nota quod Bo.
metrum vocat cantum. sicut enim in cantu est eleuatio et depressio vocis. sic similiter in
metro ratione quantitatatis correpte et perducte sillabarum attendit quedam eleuatio et de-
pressio. quod ratione quantitatatis perducte sit eleuatio. ratione quantitatatis correpte sit depressio.
Item quod metrum est subtilius et delectabilius pars ideo animi demulcet. unde autem poetrie
metrum comparat domicelle dicens. Vultque venire metrum tanquam domicella copio crine.
nitente gena. subtili corpore. forma egregia. Ideo dicit Bo. mulcedo carminis. id est
metri. Item homo debet esse audius et stupens circa philosophiam. Audius inquit. quod dicit se-
neca. xvij. epistola. pice omnia ista si sapias imo ut sapias et ad philosophiam magno cursu to-
tisque viribus tende. etiam homo debet esse stupens. id est admirans de philosophia. quod
ipsa est res mirabilis et diuina secundum Aristotelem in principio libri sui de mundo
et philosophia confert mirabiles delectationes. et ethicorum. Item animi lassum sunt graui cura
vel aduersitate aliqua oppressi. hominum philosophia est summum solamen quia ipsa persua-
det magnanimitatem qua contra aduersitates fortune homo constanter debet mi-
litare. Item per philosophiam homo bene potest resistere ictibus fortune. quod primo ethicorum.
dicit Aristoteles. Sapiens bene scit ferre fortunas et habet se sine vituperio sicut

Libri tertij Prosa prima.

Am cantum illa finierat cum me
audiendi audium stupentemque
arrectis adhuc auribus carminis mulce-
do defixerat. itaque paulopost o inquam
suminum lassorum solamen animorum
quantum me vel sententiarum ponde-
re vel canendi etiam iocunditate refo-
uisti: adeo ut me iam posthac impares
fortune ictibus non arbitrer.

Prosa. i.

tetragonum. unde dicit in littera. Jam illa supple philosophia finierat cantum. id est metrum de amo-
re diuino. et cum mulcedo. id est suauitas carminis. defixerat. id est stabilierat me ani-
mum. id est cupidum audiendi. et stupentem. id est admirantem supple verba philoso-
phie. auribus meis arrectis. id est eleuatis ad hec. id est verba itaque paulopost. ego inquit
id est dixi. et summum solamen lassorum animorum supple per aduersitatem quantum

Itaque remedia que pauloante aciora
esse dicebas non modo non perhorresco
sed audiendi audius vehementer efflagi-
to. Philo. Tum illa sensi inquit cum
verba nostra tacitum attetusque rapiebas
cumque tue mentis habitum vel expectaui
vel quod est verius ipsa perfecit. talia
sunt quippe que restant ut degustata quod
dem mordeant: interius autem recepta
dulcescant. Sed quod tu te audiendi audi-
um dicis quanto ardore flagrares.
Si quoniam te ducere aggrediamur ag-

me refocillasti potest sen-
tentiarum supple prole
vel etiam iocunditate ca-
nendi. id est metri. adeo
id est intantum. ut iam
posthac si arbitror me
esse imparem. id est dissimilem
in resistendo ictibus.
id est insultibus for-
tune. Itaque remedia il-
la que pauloante dice-
bas esse aciora. id est gra-
uiora. non modo. id est non
tantum non perhorreo
sed. id est non timeo. sed
ego audius audiendi sup-
ple ea vehementer effla-
gito. id est expostulo.

Ubi sciendum quod secundum Augustinum efflagitare est valde flagitare. expostulare. pe-
tere. cum clamore poscere. Tum illa sensi inquit. hic ponit responsionem philo-
sophie dicens. Ego bene sensi illud cum tu tacitus et attentus recepisti verba no-
stra. et cum ego perfecit mentem tuam. talia. non sunt remedia que adhuc restant ut ipsa
degustata primo sint amara sed postea dulcescant. sed quia tu dicis te esse cupidum au-
diendi verba nostra et quanto desiderio arderes si cognosceres quo laboramus te
ducere. et dicit Bo. Quo vis me ducere. Respondet philosophia ad cognoscendum vere felici-
tatis quam animus tuus quasi somnians adhuc cognoscit. quod est occupatus yma-
ginibus false felicitatis. Nota quod Bo. tacitus verba philosophie rapiebat silio Seneca vi-
centis. Esto verborum tacitus auditor auditorum promptus repetitor. Nota quod pre-
cepta philosophica primo sunt amara postea dulcescant secundum illud poete.
Dicere sit carum quauis primo sit amarum. Et Lustratus primo ethicorum dicit
Sciunt docti quoniam laboriosa est possessio virtutum sed propter eius amaritudi-
nem philosophia non est abicienda. quod non est dignus dulcoris acumine qui amaritudi-
nis nequit inuiscari grauiamine secundum Boetium in de disciplina scholarium.
Nota sicut somnians putat fantasmatum sibi occurrentia esse veras res de quibus
somnia et tamen non sunt ipse res. sic Bo. in istis temporalibus putauit esse veram
felicitatem que tamen non est sed tantum sunt quedam similitudines vere felici-
tatis. sicut fantasmatum somniorum sunt similitudines rerum. Nota quod bona exte-
riora vocat ymagines vere felicitatis. sicut enim ymago est rei ymitago et non est ip-
sa res. sic bona exteriora videntur exprimere formam vere felicitatis. sed vera felicitas

Liber tertius

non est in ipsis. unde dicit in littera. Tum p. tunc illa supple pbia inquit. ego sensi. idest noui supple intentionem tuam cum tu tacitus et attentus rapiebas verba nostra. q. p. et cum ego expectanti. alia littera habet expectanti. idest reuocaui habitum tue mentis. vel quod est verius dicere. cum ego ipsa habitum tue mentis perfecti q. p. mirum talia sunt supple remedia que restant supple sumenda ut ipsa quis degustata primo mordeat. i. displiceant. interius autem recepta dulcescant. h. q. d. tu dicis te cupidum audiendi supple illa remedia. Q. q. to ardo. i. desiderio flagrares. idest arderes si agnosceres quoniam. i. ad quem locum aggrediamur. i. incipimus te ducere. ego bo. et. i. inquit. idest dixi quoniam nam supple vis me ducere. inquit supple pbia. Iosophia ad veram felicitatem quam tuus animus somniat. i. imperfecte cognoscit. h. visu. i. cognitione occupato ad ymagines. idest ad bona temporalia que sunt ymagines et similitudines vere felicitatis. tu non potes intueri. i. inspicere ipsam supple veram felicitatem.

Tum ego fac obsecro. Dic bo. dirigit petitionem pbia et ponit plenum sue petitionis dicens. Q. pbia rogo ut sine dilatore demonstres mihi que sit vera felicitas. et pbia sentiens dicit libenter faciam tui causa si prius ego ostendam tibi falsam felicitatem tibi notiozem ut illa cognita per prius possis postea agnoscere veram felicitatem. Nota circa hoc quod dicit faciam tui causa libenter. q. pbia petitiones hominum admittit. vñ Seneca. Nulli preclusa est virtus sapientie. oibus pater. oēs imitator. oēs admittit. non eligit domum neque censum si nudo homine contenta est. Nota innata est nobis via procedendi ex nobis magis notis ad minus nota. primo ethicorum et secundo de anima. Cum igitur bona exteriora sint nobis magis nota in quibus aliqui posuerunt consistere felicitatem quam bona interiora. ideo pbia primo vult determinare de falsa felicitate nobis magis nota que ponitur in bonis exterioribus ipsam extirpando ut per eam cognoscamus veram felicitatem tanquam per contrarium. Nota quod Seneca in de virtutibus cardinalibus dicit. Scire debes quod quedam non videntur esse bona et sunt. quedam videntur esse bona et non sunt. quecumque autem ex rebus transitorijs possides non bec magna existimes. non mireris quod caducum est. Ex quo patet quod vera felicitas non consistit in bonis exterioribus que videntur esse vera bona et tamen non sunt. Tunc dicit

nosceres. B. Quoniam inquam. P.

Ad veram inquit felicitatem quam tuus quoque somniat animus: sed occupatio ad ymagines visu ipsam illam non potest intueri. Bo. Tum ego. fac obsecro et que sit illa vera sine cunctatione demonstra. Pbi. Saccia inquit illa tui causa libenter. sed que tibi causa notior est eam prius designare uerbis atque in formare conabor ut ea perspecta cum in contrariam partem deflexeris oculos Vere specimen beatitudinis possis agnoscere.

Metrum primum libri tertii

Metrum. i.

in littera. Tunc pro tunc ego supple bo. dixi o pbia obsecro. i. peto fac. i. duc me ad illam felicitatem et demonstra mihi sine cunctatione. i. sine mora quod sit illa vera supple felicitas. Illa pbia inquit faciam libenter tui causa si ego prius conabor. i. laborabo tibi designare uerbis atque in formare quod causa. i. que felicitas habes rationem cause finalis sit tibi notior. i. manifestior ut ea supple falsa felicitate perspecta. i. cognita possis agnoscere

specimen. i. similitudinem vere beatitudinis deflexeris oculis supple cognitionis in contrariam partem false felicitatis.

Metrum. i. tertij libri

Uti serere ingenuum

hunc tertium quod dicit metrum choristum ab innatore bacillicum a pede pedomnante. et primus versus huius metri est ypcatalecticus. quod post primum pedem habundat una sillaba sed re in hac dictioe serere

Uti serere ingenuum volet agrum.

Liberat arua prius fruticibus.

Salcerubos filicemque resecat.

Ut noua fruge grauis ceres eat.

Dulcior est apium mage labor.

Si malus ora prius sapor edat.

Gratius astra nitent. ubi nothus.

Desinit imbriferos dare sonos.

Lucifer ut tenebras pepulerit.

Pulcra dies roseos agit equos.

Tu quoque falsa intues bona prius.

re et quod pbia pdirit quod prius esset ostendendum quod sit falsa felicitas et postea quod sit vera. id pbia in hoc metro commendat hunc ordinem per exempla quatuor. Primum est quicumque vult seminare bonum agrum oportet prius extirpare nocinas herbas ut ager bene fructificet similiter aliquis volens cognoscere veram felicitatem oportet prius extirpare falsas. vñ. d. in littera Qui volet serere agrum ingenuum. i. nobile prius liberat arua. i. agros fruticibus. i. radicibus que impediunt ne semine crescat et ille resecat. i. pscindit filicem. i. herbam inutilem falce. i. falcastro ut noua ceres eat. i. pficiat grauis. i. onusta fruge. Secundum exemplum est. sicut p gustando aliquis amarum mel apparere dulci sic propter cognitionem false felicitatis magis cognoscit vera felicitas. vñ. d. i. lra. Labor apium est mage dulcior. i. mel est magis dulce si malus sapor prius edat. i. ificiat ora. Tertium exemplum est sicut post tempus nebulosum gratior est serenitas sic post cognitionem false felicitatis gratior est cognitio vere felicitatis. vñ. d. i. lra. Ubi postquam nothus. i. vetus austral desinit. i. cessat dare imbriferos sonos. i. fiat pro ducetes ibres. tunc astra nitent gratius. i. delectabilius. Quartum exemplum est. sicut pulcra dies sequitur tenebras noctis sic cognitio vere felicitatis sequitur cognitionem false felicitatis. vñ. d. i. lra ut. i. postquam lucifer. i. stella matutina pepulerit. i. fugauerit tenebras noctis. tunc pulcra dies agit. i. ducit roseos equos sol tunc applicat exempla ad propositum. d. Tu prius debes pscidere falsa bona et ipsis extirpatis debes cognoscere vera bona in quibus consistit felicitas. vñ. d. i. lra. Tu quoque prius intues. i. respicias falsa bona icepe retrahere colla iugo. i. a iugo false felicitatis. debine. i. postea vera bona subierint. i. subintrabunt animi tui. Nota quod sicut prius extirpanda sunt vicia et postea inserende virtutes sic ager prius est purgandus et postea seminandus. Unde Thobias. Spinis et tribulis purgare noualia debent. Agris ut semine fructificare queat. Mo. quod fructus secundum designationem est densitas virgularum

vel arboris vel spinarum vel secundum alios frutex est arbor parua que terram fronde regit.
Nota quod filix est inutilis herba habens folia admodum filorum de qua. d. perfrus. *Pro* ista filix villo mansuecit in agro. *Pro*. quod post amaritudinem dulcedo est gravior et sensibilior. vñ poe. Dulcia non meruit qui non gustauit amara. *Pro* quod oppositum noscitur omne bonum. *Pro* paup. heinricus. *Nota* quod Bo. hic dicit apium pro apum

in genitivo plurali quod est contra Alexandrum qui dicit. *Am* dat apium. et quod hic dicit apium et non apum patet per metrum quod semper constat ex tribus dactylis continuis si autem poneretur apum non essent tres dactyli continui possunt tamen dici quod causa metri ponitur apium pro apum.

Prosa secunda tertij. li.

Am defixo paululum visu. Hic est secunda pars huius tertij in qua philosophus ponit diuersas opiniones circa falsam felicitatem. et primo Bo. ostendit quomodo se philosophus habuit post predicata. secundo philosophus ostendit

quod omnes homines nituntur peruenire ad beatitudinem quam ipsa diffinit. tertio ostendit quod homines sepe abducuntur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto ponit errores siue opiniones circa felicitatem. secunda pars. *De* mortalium. tertia pars. *hic* vñ. quarta pars. quorum quidam. d. primo. Postquam philosophus posuit ordinem procedendi de falsa felicitate ad veram tunc incipit paululum defixo visu. i. inclinatis oculis et recepta velut in angustia. i. nobili sedem sue mentis sic cepit. i. incipit loqui. *Pro*. quod capitis inclinatio est signum subtilis ymaginatiois propter quod subtiliter et profunde ymaginantes caput inclinant. et quicquid non videtur delata coram oculis. id philosophus volens subtiliter speculari de felicitate et speculatio difficilis est ipsa inclinatio visu contrahit se in nobili speculatiois sue mentis. *De* mortalium cura. Hic philosophus ostendit quod omnes homines nituntur peruenire ad unum finem beatitudinis quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et. d. sic. *De* cura. i. sollicitudo mortalium. i. hominum quam curam exercet labor multiplici studiorum. quod aliqui studium in litteratura aliqui in mercancia et sic de alijs. illa cura procedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi sed tamen nituntur peruenire ad unum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur peruenire est tale bonum quo quis adeptus nihil ulterius querat desiderare quod. s. bonum est summum omnium bonorum continens in se cuncta bona cui. s. bono si quid. i. aliquid abforet. i. deesset non posset esse summum bonum quia relinqueretur aliquid extrinsecus. i. extra illud bonum quod posset optari. Ex quibus dictis philosophus concludit definitionem beatitudinis dicens. *Liquet*. i. manifestum est beatitudinem esse statum. perfectum congregationem omnium bonorum. *Nota* cognitio ultimi finis magnam incrementum confert ad vitam. i. ethico.

Incipe colla iugo retrahere:

Vera dehinc animum subierint.

Prosa secunda libri tertij.

Am defixo paululum visu et velut in angustia sue mentis sedem recepta sic cepit. *Pro*. *De* mortalium cura quam multiplici studiorum labor exercet diuerso quidem calle procedit. sed ad unum tamen beatitudinis finem nititur peruenire. *Id* autem est bonum quo quis adeptus nihil ulterius desiderare querat. *Quod* quidem est omnium summum bonorum cunctaque intra se continens bona.

quod secundum exigentiam finis cetera moderantur secundum *Linconensem* per im o potesteriorum id philosophus tradit nobis cognitionem ultimi finis. s. beatitudinis. *Nota* finis est magis eligentibus his que sunt propter finem. ut patet per Aristotem. in topicorum. Item ibidem cuius finis est bonus ipsius quoque bonum. Item omnia denotanda sunt a fine. Unde poeta. Si finis bonus est totum laudabile tunc est. *Pro*. finis in agilibus his se

Cui si quid abforet summum bonum esse non posset. quoniam reliqueret extrinsecus quod posset optari. *Liquet* igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium aggregatione perfectum. *Huc* vñ diximus diuerso tramite mortales omnes conantur adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa deuius error adducit.

sicut principium in speculabilibus sicut ergo intellectus noster naturaliter adheret primis principijs sic appetitus noster naturaliter adheret ultimo fini qui est summum bonum. *Nota* quod duplex est finis scilicet finis quo et finis gratia cuius omnia fiunt. Ille est ei unus sicut deus vel beatitudo. et iste finis appetitus ab omnibus sub una ratione in quantum bonum faciunt appetitum

verum bonum. finis autem quo est operatio qua homines nituntur adipisci finem gratia cuius. et talis finis si est vnus sicut non est vna operatio omnium idem. d. philosophus. quod cura hominum procedit diuerso calle ad consequendum ultimum finem. *Pro* illud ad quod omnes homines nituntur peruenire est bonum quod bonum est quod omnia appetunt. i. ethico. *Nota* quod beatitudo habet rationem ultimi finis ipsa est tale bonum quo adeptus nihil ulterius consideratur nam de ratione finis est esse ultimum et ultra illud quod est ultimum nihil est. ergo etiam oportet illud esse summum bonum quia illud quo adeptus nihil ulterius desideratur est summum bonum. tale autem est beatitudo. *Nota* quia beatitudo est bonum optimum pulcherrimum et delectabilissimum ideo beatitudo est status perfectus congregatione omnium bonorum continens in se omnia bona si enim aliquod bonum sibi deficeret non esset summum bonum. *Hunc* vñ diximus. In ista parte ostendit philosophus quod homines a vera felicitate diuersis erroribus abducuntur dicens. *Hunc* scilicet statum beatitudinis omnes mortales sicut diximus conantur adipisci diuerso tramite. id est diuersa via quia cupiditas. id est appetitus veri boni naturaliter est inserta mentibus hominum sed beatitudo est verum bonum quia summum bonum sed deuius error adducit homines ad falsa bona.

Nota quod beatitudo aggregat in se omnia bona ideo eius cupiditas naturaliter est hominibus inserta. *Ubi* tamen sciendum quod beatitudinem continere omnia bona potest intelligi dupliciter. *Uno* modo formaliter sic non continet omnia bona. quia felicitas formaliter et essentialiter potest esse sine bonis exterioribus ut sine diuicijs et ceteris bonis. *Alio* modo intelligitur continere ea virtualiter ita quod beatitudo excellat omnia bona et sic est vera. *Nota* quod philosophus hic utitur quadam figura que dicitur epiteon dicendo deuius error nullus enim error est qui non sit deuius. Unde poeta. Fiet epiteon si dicas tristitia bella. *Nota* cum mens humana naturaliter desideret verum bonum nunquam tendit in falsum bonum nisi in quantum ipsum estimatur esse verum bonum talis autem estimatio autem deuius error ergo deuius error ad falsa adducit.

Quorum quidem alij summum bonum esse. hic philosophia ponit diuersas
opiniones circa felicitatem ostendens quomodo homines per errorem ad falsa bo-
na ducebantur. secundo ostendit qd in talibus bonis posuerunt beatitudinem. ter-
tio ostendit qd naturaliter eorum intentio tendebat ad veram beatitudinem. secunda
ibi. Quibus omnibus. tertia ibi. Sed ad hominum studia. Primo ostendit quomodo
homines errabant circa
falsa bona statuendo in
eis finem. secundo ostē-
dit quomodo quidā fines
adinuicē permutabant.
tertio alia bona fortuita
reducit ad p̄dicta. scda
ibi. sūt etiā. tertia ibi. In
his igit. Primo dicit.
Quoz supple hoīm qui
ducūt ad falsa bona alij
credentes summū bonū
esse nihilo indigere ipsi
elaborāt ut afluāt. i. ha-
būdēt diuicias ponēdo
oēm sufficientiam esse in
diuiciis et i hoc errabāt
Alij vero summum bo-
nū indicātes quod dig-
nissimū est veneratione.
Id est honore tales ad-
epris honoribus nituntur esse reuerendi suis ciuibz putantes in honoribus tem-
poralibus veram dignitatem cōsistere et in hoc errabant. Sunt alij qui summū bo-
nū cōstitūt in sūma potētia. hī conāt regnare vel adherere regnātibz. qd cōsiliarij
vel familia res eozū p hoc putātes se esse vera potētes et in hoc decipiūt. s. qbz cla-
ritas. i. fama videt esse optimū bonū illi festinēt p̄pagare. i. dilatare gloriosū nomen
i. pulchrā famā artibus. i. studijs belli sicut viri militares vel artibus pacis sicut sapi-
entes mūdi credētes se per hoc acquirere gloriā immortalem et decipiūt per hoc
Plurimi vero. i. multi meciunt. i. mensurāt fructum boni gaudio et letitia exteriori.
hī putāt. i. estimāt felicissimū distuere. i. habūdare voluptate. i. delectatōe corporali
estimantes in hoc cōsistere verū gaudiū qd est erroneū. Nota. quīqz sūt in qbus
errātes a vō bono posuerūt cōsistere verā felicitatē. i. diuicie. honores. p̄tates. glo-
ria. et voluptates. Quozū sufficiētia sic accipit. Cū finis habeat rōez boni sūm diuer-
sitatē boni diuersificat finis. Est aut triplex bonū. vtile. delectabile. et bonū hone-
stū et illi qui intēdebant bono vtili posuerūt felicitatē in diuicijs. sed qui intēdebant
bono delectabili ponebāt voluptates et in illis posuerūt finem et felicitatē. Qui aut
intendebāt bono honesto isti diuersificabant qz bonum honestū est bonū sūm rōem
Ratio autem ē duplex. i. speculatiua et practica de bono honesto quod cōsistit i spe-
culatione nō loquebant isti qz tale bonū est latēs ipsi autem posuerūt felicitatē i bo-
no honesto quod est bonum rōis practice tale ergo bonum vel cōsistit in opinione

hominum et sic ē gloria. vel cōsistit in exercicio actus realis et hoc ē dupliciter vel
enim existit in exercicio proprii act⁹ circa alios et sic ē potestas vel cōsistit in exer-
cicio actus aliorum circa se et sic est honor. Sunt etiam qui eozū fines. In ista
par te ostendit quomodo quidā istorū fines iaz dictos permutabāt et dicit. Sunt etiā
aliqui qui fines et causas finales permutant alterutro. id est adinuicem desideran-

Sūt etiā q horū fines cāsqs alterutro p-
mutāt ut q diuicias ob potētā volupta-
tesqs desiderāt vel q potētā seu pecu-
nie cā seu pferendi nomis petūt. In his
igit ceterisqz talibz hūanorū actū vo-
torūqz versat itētio veluti nobilitas fa-
uorqz popularis q videt quādā claritu-
dinē ppare. Vroz ac liberi q iocundita-
tis grā petūt amīcorū vero qd sanctissi-
mū qdē gen⁹ est nō in fortuna s. in vir-
tute numerat reliquū vero vel potētē
causa vel delectationis assumitur.

tes vnum propter alte-
rum nam quidāz deside-
rant diuicias et volup-
tates propter potētāz
et sunt alij qui potētā
petunt. i. desiderant cā
pecunie. i. propter diu-
cias vel causa pferen-
di nominis. i. causa dila-
tationis fame. Nota se-
cundū Aristotēle tertio
ethi. Qualis vnusquisqz
est talis finis videtur ei.
secundū ergo diuersam
dispositionem hoīm di-
uersi fines eligūt. Illō
aut eligūt ppter aliquē
finē per quod aliquis vi-
detur posse cōsequi illū

finem. cū igit ponētes finē esse diuicias magis putabant se diuicias cōsequi per po-
tētā ipsi appetebāt potētā ppter diuicias. et exuerso qbz videbāt se posse cōseq-
potētā p diuicias ipsi appetebāt diuicias ppter potētā et sic posuerūt pmutatōez
istorū finis adinuicē. In his igit ceterisqz talibz. hic p̄bia reducit oīa bona fortue
i qbus ponit hoīes felicitatē et p̄dicta quīqz et. d. In his igit quīqz bonis et cete-
ris talibz. i. reducibilibz ad p̄dicta versat itētio actū hūanorū et votozū. i. desiderio
rū et manifestat exēplariter q alia reducāt ad ipā di. veluti nobilitas et fauor popu-
laris q videt ppare qdā claritatē. i. gloriā iō supple reducūt ad gloriā. vroz autem
et liberi. i. filij sūt q appetūt gratia iocunditatis. i. causa voluptatis iō ad voluptatem
reducūt. sed sanctissimū genus amīcorū nō nūerat inter bona fortune. sed nūeratur
in virtute reliquū vero qd cadit sub exteriori fortuna illud assumitur vel causa potē-
cie sicut ē administratio officiorū vel assumit cā delectationis sicut exercitiū ludorū
sed bona corpis p̄mptū est ut referātur. i. reducantur etiam ad superiora bona quia
robur et magnitudo q est signū fortitudinis corporalis videt p̄stare valētā. i. poten-
tiam. et sic ad potētā reducūt. sic pulchritudo et velocitas videt p̄stare celebra-
tē. i. gloriā ad quā reducūt. salubritas aut. i. sanitas videt cōferre voluptatē ad quā
reducitur et sic oīa bona fortune reducūt ad p̄dicta quīqz. Nota indigentia
alienius boni auget desiderij illi boni. iō sūm variā indigentia hoīm variatur eorum
desiderij. Unde Aristo. i. ethi. dicit q egrotans sanitatem medic⁹ diuicias cōsequi
at sibi ipsis ignoratē eos q magnū aliqz hnt supra se admirātur sūm ergo diuersas
dispositionem hominum felicitas ponebatur i diuersis bonis fortune q tñ sub p̄dic

ita bonis quique comprehendit. Pro. licet amici afferat iocunditatem tamen non sunt computanda inter bona fortune cum enim amicitia sit virtus oportet quod amici virtute acquirantur quod autem virtute acquiruntur per virtutem conservantur. et tale non potest esse bonum fortuitum. Item amicitia fundata super bono honesto est sanctissima et in virtute numeratur. Item amicitia fundata super bono virili et delectabili fortuita est. Quibus omnibus sola beatitudo.

In ista parte probat philosophia quod omnes predicti querebant beatitudinem in his bonis et dicit. Quibus de siderantibus predicta bona liquet. id est manifestum est ipsos desiderare beatitudinem. nam illud bonum quod quisque petit. id est desiderat preceteris illud indicat esse summum bonum. si nos diffinimus summum bonum esse beatitudinem quare statum illi quod quisque desiderat preceteris indicat esse statum bonum. id est beatitudinem. et sic recolligit bona falsae felicitatis dicens. Habes ante oculos tuos proposita forma humane felicitatis. scilicet opes. honores. potentia. gloria. voluptates quod considerans Epicurus

constituit voluptatem esse summum bonum eo quod omnia cetera videbantur afferre. id est dare animo iocunditatem. Pro. quod omnes appetentes predicta bona appetebant beatitudinem. nam quicquid aliquis eligit per alios hoc videtur sibi esse summum bonum sed aliquis per ceteris eligit divitias ergo divitiae videbantur sibi summum bonum aliquis honores et sic de aliis. ergo omnes predicti appetebant beatitudinem. Pro. quod predicta bona videbantur afferre aliquis iocunditatem cum omnia videbantur esse ordinata ad iocunditatem tamquam ad finem et quod in voluptatibus est maxima iocunditas id est Epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus. Sed ad hoc studia reuertat. hic ostendit philosophia quod homines in predicto morderent tamen eorum intentio spiritus ferretur ad veram beatitudinem. scilicet ostendit vnde hoc perveniat ibi. In quo quanta sit. pro promittit intentum suum. scilicet declarat ibi. Pro. et primo dicit. Ego reverteror ad studia. id est ad intentiones hominum quorum animus est per quos memoria caligat. id est obscurata supple desiderio praesentium bonorum tamen spiritus repetit per naturalem inclinationem summum bonum si ignorat quod illud repetat velud ebrius qui ignorat quo tramite. id est quod via reuertat domum. Pro. sicut ebrius scit se habere domum si propter defectum rationis nescit quomodo ad eam redeat sic homines aliquo modo in generali sciunt et cognoscunt summum bonum et naturaliter inclinantur ad illud tamquam ad principium a quo processerunt sed inebriati amore temporalium bonorum nesciunt quod ad id perveniant.

Jam vero corporis bona promptum est ut ad superiora referatur. Robur enim magnitudoque videtur prestare valentiam salubritas voluptatem. Quibus omnibus sola beatitudinem desiderari liquet. Nam quod quisque preceteris petit. id summum esse iudicat bonum. Si summum bonum beatitudinem esse diffinimus. Quare beatum iudicat esse statum quem preceteris quisque desiderat habesigit autem oculos proposita forma felicitatis humane opes honores potentia gloria voluptates quae quidem sola praesiderant Epicurus consequenter sibi summum bonum voluptatem esse constituit quod cetera omnia iocunditatem animo videantur afferre. sed ad hominum studia reuertat quorum animus et si caligante

Num enim errare videtur hic. hic declarat intentum suum. scilicet quod omnes querentes predicta bona querebant aliquid quod proprie pervenit summo bono. Et primo ostendit hoc de divitiis dicens. Num pro nunquit isti videntur errare per intentionem a summo bono qui nituntur nihilo indigere ratione cuius querebant divitias. quod dicitur non errant a summo bono quod nihilo indigere maxime competat ad summum bonum. unde dicit atque

memoria tamen bonum summum repetit. sed velut ebrius domum quo tramite reuertatur ignorat. Num ei videtur errare huius qui nihilo indigere nititur. Atque non est aliud quod eque perfectitudine possit quod copiosius bonorum omnium statum nec alieni eges. sed sibi ipsi sufficiens. Num vero labuntur huius qui quod sit optimum id etiam reverentia cultu dignissimum putant. Minime. neque enim vile quiddam contemnendumque est quod adipisci omnino fere mortaliu laborat intentio. An in bonis non est numeranda potentia. quod igitur Num ibecillum ac sine viribus estimandum est quod omnibus rebus constat esse praesentem. An claritudo nihilipeda est. Sed sequestrari nequit quin omne quod excellentissimum sit id etiam videatur esse clarissimum.

pro certe non est aliud quod eque possit perficere beatitudinem quam status copiosus omnium bonorum nec alieni egens sed sibi ipsi sufficiens. Tunc ostendit. id est de honoribus dicens. Num vero labuntur supple ab intentione summi boni qui illud quod est optimum putant id etiam esse dignissimum cultu reverentia. id est honoris. et respondet. Minime supple labuntur neque enim est vile et contemnendum quod intentio omnium mortaliu laborat adipisci. et sic querentes honorem querebant aliquid quod est in summo bono eo quod summum bonum est honorabilissimum. Tunc ostendit idem de potentia

dicens. An pro nunquid in bonis. id est inter bona non est numeranda potentia. quasi dicat sic quid igitur est dicendum nisi quod querentes potentiam etiam tendunt ad summum bonum cum summum bonum sit potentissimum non enim istud est estimandum imbellicum et sine viribus. id est sine potentia quod constat esse praesentius. id est potentius omnibus rebus. Tunc ostendit idem de gloria dicens.

An claritudo id est gloria est nihilipendenda. ita ut querentes gloriam non tendant ad summum bonum. quasi diceret non est nihilipendenda sed nequit. id est non potest sequestrari id est negari quin omne quod est excellentissimum illud etiam videatur esse clarissimum id est gloriosissimum. Tunc ostendit idem de voluntate dicens. Quid attinet dicere quasi diceret de se manifestum est beatitudinem non esse anxiam et tristem nec subiectam doloribus et molestiis sed supple magis est plena voluptate et iocunditate. et per consequens querentes voluptatem et letitiam tendunt ad summum bonum. quod autem iocunditas et voluptas includantur in summo bono probatur per locum a minori. d. Quoniam in minimis rebus scilicet appetendis patet quod aliquid appetitur quod delectat haberi et ipso fuit. Hec igitur sunt quae homines volunt adipisci. Et ea de causa querunt divitias dignitates regna gloriam. et

voluptates. quia per hoc credunt sibi esse venturā sufficientiā reuerentiā. potētiā celebratē et letitiā. bonū igitur quod homines appetunt diuersis studiis in intentionibus. **¶** Ac. quod ex tota ista littera potest formari una ratio. scilicet quod quētes predicta bona querunt beatitudines ratio est ista. Illi tendunt ad beatitudinē quod tendit ad sufficientiā. reuerentiā. potētiā. celebratē. et letitiā. huius appetentes predicta bona. scilicet diuicias. dignitates. regna gloriā et voluptates tendunt ad sufficientiā reuerentiā. et sic de aliis ergo tendunt ad beatitudinē. Maior est nota quod sufficientiā reuerentiā sunt conditiones beatitudinis que perfectissime reperiuntur in beatitudine querentes ergo proprietates beatitudinis tendunt ad beatitudinē. minor pars ex littera. **¶** Mo. quod quētes diuicias propter sufficientiā querebant in bono summū bonū naturā appetitu. quod in summo bono non est vera sufficientiā et in hoc non errabāt. sed quod sufficientiā non est nulli in dignitate putabāt sibi puenire per diuicias in hoc errabāt. similiter querentes dignitates propter reuerentiam naturā intentione ferebant beatitudinē eo quod beatitudo est reuerendissima huius quod summa reuerentiā putabāt sibi subuenire per dignitates temporales. id est in hoc errabāt. et sic intelligitur de aliis. In quo quāta sit. Hic ostendit philosophia vnde hoc pueniat quod quētes quod intentione boni sit diuersa tamen intentione beatitudinis et ostendit quod hoc puenit ex vi naturā inclinationis quod nulli auferri potest et dicit. In quo. scilicet appetitu boni vel beatitudinis facile monstratur quāta sit vis nature. cum huius sint varie et discedentes. scilicet discordantes finis hominum de summo bono tamen homines consentiunt. id est concordant in diligendo. id est diligenter appetendo finem boni. id est beatitudinē. **¶** Mo. quod fine existente vno potest diuersificari actio tendens in illū finem. si enim propter diuersitatem actionum esset diuersitas finis non esset euenire ad vnum finem huius pcederet in infinitū in finibus quod pars falsū ex. scilicet metaphis. et hoc est verū de fine cuius gratia omnia fiunt quod ille est vnde et si de fine quo ut prius visū est. huius ergo sint diuersi finis et studia hominum tamē conueniunt in appetendo vnum finem. scilicet beatitudinē.

¶ Metrum secundum tertium librum. **¶** Clātas rerū flectat abenas. Hic incipit. id est metrum huius tertium quod dicitur philosophia ab inuētoze anapestū a pede predominante et est dimetrum quod constat ex quatuor pedibus quorum duo constitunt vnum metrum in quo metro philosophia supra dixerat quod vis nature operatur quod intentione hominum se tendit in bonū. id est hic cōmēdat vnde nature ostendens quod cāta. est vis nature quod quētes quod res abducatur assuefactione vel violentia ad aliqd est sibi propter naturā tamen sibi ipsi derelicta se reuertit ad illud quod test sibi huius naturā et promittit suā intentione secundo manifestat propositū ibi. quod quis. primo dicit. **¶** Huius philosophia placet promere. id est manifestare cātu arguto. id est sonoro letis fidibus. id est cordis mente sonantibus quāta abenas. id est naturales inclinationes potēs natura flectat. id est regat quod legibus puida natura seruat. id est cōseruat inuētoze orbem et quod legibus natura strigat ligas singula inresoluto nexu. id est con-

unctōe indissolubili. **¶** Mo. triplex est natura. natura naturās sicut est deus a quo dependet celi et tota natura. Alia est natura naturās et naturata simul sicut celi quod dicitur natura naturata in quā dependet a deo et dicitur natura naturā in quā influit naturis isto ratiō inferiori. Alia est natura naturata tamen quā bea. **¶** Augu. sic diffinit. **¶** Natura est quāda vis et potētia diuinitatis insita rebus creatis quod unicuique rei suū esse tribuit quod cum quibus male

facile monstratur cum huius sit varie discedentes quod sententia tamen in diligendo boni finem persēuit.

Metrum secundum libri tertii.

¶ Clātas rerū flectat abenas. **¶** Natura potēs quod inuētoze etas legibus orbem puida seruet. **¶** Strigat quod ligas inresoluto. **¶** Singula nexu placet arguto. **¶** Sidibus letis promere cātu. **¶** Quāuis peni pulcra leones. **¶** Vicula gestet manibus quod captet elcas. **¶** Metuunt quod truce soliti verbera fer

pla quod patebunt. **¶** Primū exemplū est de quadrupedibus sicut de leonibus quod huius ex quadā assuefactōe domēs ita ut mitescat metuēdo suū ingremum tamen si multū offēdat redit eorum crudelitas naturā ita ut prius lacerat dentibus ingremum suū vnde dicitur in littera. **¶** Quis leones peni libici gestet. id est portet pulcra vicula. id est catenas in collo et captet. id est recipiat elcas dactas. id est porrectas eis manibus suū ingremum et quāuis metuāt truce. id est crudelē ingremum leones huius soliti ferre. id est pati verbera magistri. huius si cruor tixerit. id est madidauerit horrida ora. id est colla leonū per nimia verbera tunc ad leonū refides. id est geti redeunt ad naturā crudelitatem. et leones meminere sui. id est sue nature graui fremitu. id est magno rugitu ipsi laxant. id est solunt colla solutis nodis. id est ruptis viculis et prius suū domitor. id est magister ille ibuit. id est recipit lacer. id est lacerat rabidas iras cruēto dēte. scilicet leonis. **¶** Mo. huius vnde. id est et huius. peni sunt homines cartaginēses. Est autem cartago ciuitas libie propter quod leones libie vocat leones peni et huius leones libie facilius domant. **¶** Mo. quod quētes quod leones domēt et assuefactōe ducāt a sua crudelitate. si tamen afficiāt cruore vel sanguine redeunt ad naturā crudelitatem. **¶** Que canit altis. Hic ponit huius exemplū quod est de volatilibus. et est tale **¶** Alucula capta quod propter naturā domesticā quētes quod foueat delicijs hominum. tamē habitata oportunitate redit ad siluestritatē. **¶** Huius dicit in littera. **¶** Alas garrula quod canit altis ramis si illa capta claudis in antro canee. id est domacula supplevit ibi maneat ad solatiū hominum licet ludēs cura hominum mistret huic autem pocula illata. id est linat a melle et largas dapes ministrat dulci studio si tamē illa auis salies ex arto tecto. id est ex alta domacula viderit gratas umbras nemoi ipsa propter pedibus suis elcas sperlas et ipsa mestata quod ipsa fuit detēta regrit snias et dulci voce susurrat. id est cātat in siluis. **¶** Mo. natura non assuescit in contrarium si enim lapis celsus millesies precipiat sursum non assuescit ascendere sursum. huius est aliqua cōsuetudine vel violentia natura possit ad tēpore impediri tamen



tamen semper inclinatur ad proprium opus.

Validis quondam viribus acta. Hic ponit tertium exemplum de vegetabilibus sicut de virga crescente quod tale est. Licet virgula erecta per violentiam incuruetur tamen relicta proprie nature ipsa sursum erigitur. Unde dicit in littera. Virga quondam acta. id est coacta validis viribus supple hominis incuruantis eam ipsa flectit pronus cacumē sed si dextra curuas remiserit hanc ipsa spectat. id est respicit celum recto vertice quasi diceret. deposita violentia incuruantis virga redit ad naturalem rectitudinem. Nota quod licet natura rerum inanimatarum non facile assuescat in contrarium tamen in hominibus rationalibus multum facit assuescendo vel consuescendo. quia licet aliquis sit male complexionatus tamen per visum et consuetudinem abilitatur et completio mutatur. Unde Seneca. Consuetudo est altera natura. Cadit hesperias pheb⁹ in vndas. Hic philosophia probat intentum suum ponendo quartum exemplum in corporibus celestibus et est tale. Sol motus ab oriente in occidentem cadit in mare hespericum. sed naturali inclinatione redit ad orientem sub nostro emisferio. Unde dicit in littera. Pheb⁹ i. sol cadit in vndas hesperias id est occidentales. sed secreto tramite i. secreta via. s. sub terris rursus i. iterum vertit cursu suum ad solitos ortus i. ad partes orientales. Pro. quod Boetius hic loquitur more poetarum qui dicebant solē tempore vespertino descendere in mare occidentale ut ibi lavaretur a sordibus et a pulvere quo maculatus fuit existens in nostro emisferio hoc non est verum quia sic

re m⁹gr⁹. Si cruor horrida tixerit ora. re
sides oli redeunt ai fremituq³ graui me
minē sui. Larat nodis colla solutis. Pri
m⁹q³ lacer dēte cruēto domitor rabidas
ibuit irasq³ cauit alt⁹ garrula ramis. Allee
tauee claudit atro. Quicq³ illita pocula
melle largasq³ dapes dulci studio. Lu
dens hoim cura mistret. si tū arto salies
recto. Memorū gratas viderit. Vm
bras sparsas pedibus pterit escas. Sil
uas tātū mēsta requirit. Siluas dulci vo
ce susurrat. Validis quōdā virib⁹ acta.
Pronū flectit virga cacumen. Hanc
si curuas dextra remiserit. Recto spec
tat vertice celus. Cadit hesperias phe
bus in vndas. Sed secreto tramite rur
sus. Currum solitos vertit ad ortus.
repetunt proprios queq³ recursus.
Reditu suo singula gaudent.
Nec manet illi traditus ordo.
nisi quod fini iunxerit ortum.
Stabilemq³ sui fecerit orbem.

Prosa tertia libri tertii.

scit apparet ruditati hominum. Repetunt proprios queq³ recursus. Hic philosophia concludit idem esse in omnibus aliis entibus videlicet quod omnia entia quocunq³ modo per violentiam seu assuefactionem a sua abducantur natura. tamen si bi derelicta semper redeunt ad illud quod inest eis per naturam. Unde dicit in littera. Queq³ i. quelibet entia repetunt proprios recursus. id est naturales motus et sin

gula. id est omnia entia gaudent suo reditu supple redeundo ad illud supple quod cōuenit eis secundum naturam. Nec ulli manet. id est adeest traditus ordo nisi quod suo fini iunxerit ortum. id est principium et fecerit stabilem orbem id est circulationem sui conuigendo finem principio. Nota quod orbis in proposito est circulus vel linea circumducta rediens ad idem punctum. Unde in cepit equaliter distans a medio. facit autem homo stabilem sui orbem procedens a deo tanquam a suo principio transit per temporalia in quibus non sistit sed transit ad deum tanquam ad suum finem per cōtemplationē mētis.

Os quoq³ o terrena animalia. Tenui licet imagine. Vestrum tamen principium somniantis. Verumq³ illum beatitudinis finem licet minime perspicaci qualicunq³ tamen cogitatione prospicitis. Eoq³ vos et ad verum bonum naturalis ducit intentio. et ab eodem multiplex error abducit. Considera namq³ an per ea quibus se homines adepturos beatitudines putant. Ad destinatum finem valeant peruenire. Si enī vel pecunia vel honores ceteraq³ tale quid afferant cui nihil bonorum abesse videatur. Mos quoq³ fateamur fieri aliquos horum ad eptione felices.

Prosa tertia tertij libri.

Os quoq³ o terrena animalia. Ista est tertia prosa huius tertij in qua et alijs sequentibus ostendit quod vera felicitas non consistit in illis que quidam putauerunt esse summa bona sed tamen est falsa felicitas in ipsis.

Et primo Philosophia ea que dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homines. et cum hoc proponit intentum suum. Secundo probat intentum ibi

Primum igitur dicit primo dictum est quod omnia repetunt suum finem vos quoq³ o terrena animalia. id est vos homines qui estis dediti terrenis somniantis. id est imperfecte cognoscitis vestrum principium licet tenui imagine. id est exili similitudine et prospicitis illum verum finem beatitudinis licet cognitione minime perspicaci tamen qualicunq³ cognitione eoq³ id est ideo naturalis intentio ducit vos ad verum bonum et multiplex error ab eodem vos abducit. Et tunc proponit intentum suum dicens.

Considera namq; **O** Boeti an homines valeant peruenire ad destinatum finem id est ad beatitudinem per ea quibus putant se adepturos beatitudinem si enim pecunia vel honores et cetera afferunt quid. id est aliquid tale cui nihil bonorum videatur abesse nos faciamur aliquos fieri felices adeptione bonorum bonorum sed si non valent efficere id est facere quod promittunt et carent pluribus bonis nonne liquet id est manifeste falsa species beatitudinis in eis deprehenditur quasi diceret sic. Nota principium omnium rerum quod est deus est vera beatitudo ut postea patebit.

Tale principium quasi somnians docognoscitur et difficulter ad ipsum devenitur non enim perfecte in presenti statu ipsum cognoscimus quia intellectus noster habet se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumen solis. et secundo metaphysice etiam ad talem beatitudinem cum difficultate pervenitur. Unde Alanus in antiaclaudia no dicit. Difficilis accessus ad hanc facilius recessus. Accessus paucis casus patet omnibus inquit. Atque aliquis transire valet. Valet omnis ab illa Declinare via que paucis premia multis. Claudatur arcta nimis intranti larga ruine.

Primum igitur te ipsum qui paulo ante divitiis affluerebas interrogo inter illas habundantissimas opes nunquam ne a nimum tuum concepta ex qualibet iniuria confudit anxietas. Boetius. Atqui inquam tam libero me fuisse animo quin aliquid semper angeret reminisci nequeo. Philosophia.

Primum igitur te ipsum. Hic philosophia probat intentum suum quia ista bona non efficiant quod promittunt. et per consequens in eis est falsa beatitudo. Et primo ostendit hoc de divitiis post idem de alijs bonis. Primo ergo probat quod divitiis non conferunt sufficientiam quam videntur promittere et propter quam appetuntur.

Secundo probat quod divitiis conferunt indigentiam. Tercio probat quod indigentiam non auferunt. Secunda ibi. Atqui. Tertia ibi. Quis autem modus. Primo intendit talem rationem. In illis non consistit vera felicitas que non reddunt hominem sibi sufficientem. sed divitiis sunt boni et cetera. Maior est nota quia felicitas est bonum sufficientissimum nullius egens. Minorem declarat in littera. et procedit philosophia more dydascalico. id est interrogando et respondendo et dicit sic. Primum igitur te ipsum Boetius interrogo qui paulo ante divitiis affluerebas. id est habundabas nunquam ne anxietas. id est tristitia concepta ex aliqua iniuria confudit animum tuum inter opes habundantissimas et respondit Boetius.

Atqui pro certo ego nequeo reminisci me fuisse tam libero animo quin semper angerer. id est offenderer aliquo. et dicit. Nonne philosophia tibi aliquid aberat quod abesse non velles vel tibi aliquid aderat quod adesse noluiesses. Respondet boetius. Ita est inquit. Tunc philosophia concludit dicens. Ideo illius quod aberat presentiam desiderabas. huius autem quod aderat desiderabas absentiam. Dicit boetius. confiteor inquit. Et philosophia

Monet quia aberat quod abesse non velles vel aderat quod adesse noluiesses. B. ita est inquam. Philosophia. Illius igitur presentiam huius absentiam desiderabas. boetius. Confiteor inquit. Philosophia. Eget vero inquit eo quod quisque desiderat. B. eget inquit. Philosophia. Qui vero eget aliquo non est usquequaque sibi ipse sufficiens Boetius. Minime inquit. philosophia Tu itaque hanc insufficientiam plenus inquit opibus sustinebas Boetius. Quid inquam. Philosophia. Opes igitur nihil indigentes sufficienter tibi facere nequeunt et hoc erat quod promittere videbatur. Atqui hoc quoque maxime considerandum puto quod nihil habeat suapte natura pecunia ut his a quibus possideretur inuitis nequeat auferri. Boetius. fateor inquit. Philosophia. Quid ni fateare cum eam quotidie valentior aliquis eripiat inuito. Unde enim forenses quercimone nisi quod vel vi vel fraude a nolentibus

inquit. Eget vero. id est carum quod quisque desiderat. dicit boetius eget et philosophia Qui vero eget aliquo non est usquequaque sibi sufficiens. Dicit boetius. minime supple est sufficiens. Et philosophia. Tu itaque hanc insufficientiam sustinebas plenus opibus. Concludit ergo philosophia ex concessis dicens. Igitur opes nequeunt facere nihil indigentem et sibi sufficientem et hoc erat quod promittere videbatur. Non. quod omnis appetitus est ratione carentie unde illud quod quis habet proprie non desiderat sed magis amat. unde Augustinus. ix. libro de trinitate dicit. Item appetitus quo quis ibat rei cognoscere sit amor rei cognite. ideo dicit philosophia Eget vero quod quisque desiderat. Nota philosophia dicit quod eget non est sibi sufficiens. contra hoc dicit

ret aliquis sapiens eget quia indiget bonis exterioribus sine quibus vivere non potest et tamen sapiens est sibi sufficiens per Seneca. ix. epistola qui dicit. Sapiens seipso contentus est. Ad hoc dicendum quod sapiens indiget quibusdam ad vivendum. sed ad beate vivendum seipso contentus est. Unde dicit Seneca. ix. epistola. Sapiens seipso contentus est ad beate vivendum sed non ad vivendum. Ad vivendum enim multis rebus illi opus est. sed ad beate vivendum tantum contentus est animo sano erepto et despiciente fortunam. Atqui hoc quoque. Hic probat philosophia quod divitiis conferunt indigentiam et per consequens non consistit in eis felicitas cum felicitas sit bonum sine omni indigentia. probat autem in littera quod pecunia confert indigentiam per hoc. quia pecunia facit ut homo indigeat alieno presidio.

quo pecuniam suam meatur ne per violentiam auferatur. unde subdit i littera atq
pro certe ego puto hoc maxime considerandum q pecunia nihil habeat suapte na
tura id est in sua natura vt nequeat auferri bis inuitis id est nolentibus a quibus
possidet. d. B. Fateor inq. et P. quid ni fateare. q. d. oportet vt fatearis cu quo
fidle aliquis valletior. i. fortior eripiat ea inuito. i. nolenti. unde enim sunt querimodie
forenses. i. iudiciales ni

si q pecunie erepte vi l
fraude repetunt in indi
cio. respodet Bo. ita est
inq. et phia. Egebit igit
tur quisq. presidio. id e
auxilio extrinsecus peti
to quo tueatur suaz pe
cunia qua posset admit
tere respodet Boetius.
Dubitari nequit. Tunc
phia concludit ex dictis
dicens. Igit res est re
lapsa. i. mutata i contrari
um. nam opes que puta
batur sibi facere sufficien
tes faciunt potius indige
ntes alieno presidio.
Nota illud qd per vio
lentiam acquiris per violen
tiam potest auferri. sed
pecunia per violentiam
acquiritur. quia dicit.
Aristoteles. i. ethi. q. ois
pecuniosus est violentus
ergo violenter auferret
pecunia ppter qua vio
lentia sunt querimonie
forenses. Ubi sciendum
q forum est locus reru

venalium. sed foris est locus exercendarum litium cora iudice. Inde forensis
idem est q iudicialis. Quis autem modus est. hic philosophia probat q di
nitie non auferunt indigentiam. et sic per consequens non consistit in eis felicitas. r
dicit quis est modus q indigentia depellatur diuitijs. nunquid diuites nequeant
esurire. quasi dicat sic. nunquid non possunt sitire. quasi dicat ymo. nunquid mem
bra pecuniosorum non sentiunt frigus hybernum. i. hyemale. q. d. sic. S; tu inquit
id est dices opulenti. i. diuitibus adest aliquid quo famen satient vt frigus repellat
Respodet. phia hoc modo indigentia pot consulari diuitijs sed penitus auferri no
pot Ma si hec. i. indigentia sp hyans. i. desiderans et posces aliquid exple opibus
Necesse est tamen vt maneat indigentia. que posset expleri. quia qstumcunq. sitis

pecunie repetuntur erepte. B. Ita est
inquā. P. hi. Egebit igitur inquit extri
sec⁹ petito presidio quo sua pecunia q
q. tueatur. Bo. Quis id inquam neget
P. hi. At qui non egeret eo nisi posside
ret pecuniam qua possit amittere Boe.
Dubitari inquam nequit. P. In o tra
riu igitur relapsa res est. Mas q suffici
entes sibi facere putabantur opes. Alie
no potius presidio facinut indigentes.
Quis autem modus est pellatus diuitis
indigentia. Num eni diuites esurire ne
queut. Num sitire non possunt. Num
frigus hibernu pecuniosorum mebra no
sentiunt. Sed adest inquit opulentis
quo fame satient quo sitim frigusq. de
pellat. Sed hoc modo solari quide di
uitis indigentia potest sed auferri peni
tus no potest. Ma si hec hyans semper
atq. alig. poscens opibus expletur ma
neat necesse est que possit expleri.

oluitis vel fames misget adhuc diues post sitiet et esuriet et quod nature nimium
est auaricie nihil satis est quare si opes no possunt submonere. id est repellere indige
ntiam sed faciunt indigentia quid est. i. quomodo esse pot q credatis eas prestare.
id est dare sufficientia. q. dicat nullomodo debet credi. Nota q. omnis indige
tia vel est indigentia nature vel auaricie. Indigentia nature paucissimis suppleri pot
eo q. natura paucis mi
nimisq. contenta e. unde
ppter natura no oportet
multu querere diuitias
nec per diuitias indige
tia nature amoueri pot
sicut nec ipsa natura mu
tari pot. Indigentia vero
auaricie e q. nullomodo ex
pleri pot r ita diuitie ea
amouere no possunt. id
pl⁹ angit q. dicit. Aua
rus si implebit pecunia
Nota q. diuitie no
solu non inducit sufficien
tia sed ne inducit sapien
tia. q. d. Seneca. Quid
prosumt stulto multe di
uitie dñ per eas no pos
sit fieri sapiens.

Taceo q. nature nimium q. auaricie ni
hil satis est. Quare si opes nec summo
nere indigentiam possunt et ipse suaz fa
ciunt quid est q. eas sufficientiaz presta
re credatis.

Metrum tertium libri tertii:

Manus fluente diues auri gurgite.
Nū expleturas cogat auarus opes
Queratq. baccis colla rubri littoz.
Kuraq. centeno scindat opima boue.
Nec cura mordax deserit superstitem.
Defunctumq. leues non comittantur.
opes:

Prosa quarta libri tertii.

gurgite. Juste e tertiu metri huius tertij qd dicit archiloycu ab inuatore iabici
a pede predominante cui consistitur metri elegiaci in quo metro phia inebit cotra
auaros quos in pñti vita sollicitudo diuitiaru affligit r in morte derelinquit. r. d.
Quis diues auarus fluente. i. habundante auri gurgite. i. multitudine cogat. i. cogre
gat opes no expleturas sua cupiditate et quis diues oneret. i. pmat colla sua bac
cis. i. gemis pñciosis rubri littoz. i. rubri maris q. gēme colligantur in littoz rubri
maris r quis scindat. i. diuidat arado rura opima. i. agros secundos cēteno boue. i. cē
centu bobus adhuc cura mordax. i. sollicitudo no deserit ipm superstitē. i. viuētē et le
ues opes q. leuiter trāseunt no comittantur ipm defunctu. i. mortuū. No. circa litte
ra q. gurgites scdm huguētōz et ysidō. i. libro ethimologiaru e locus altus. i. pfun
dus in flumine et in pposito signat habundantē affluentiā auri. Itē secundu hugui.
bacca p. duplex. c. inuenit positu pro fructu oliue vel lauri vel pro quolz fructu ali
quādo affit inuenit p. gēma pñciosa et sic sumit hic. Itē diues auarus duplici malo
pñm in pñti vita semp sollicitat et post mortē nihil euz de diuitijs comitat de quo
diuite loquit Alanus in libro de planctu nature dicens. vt oculis varia nummo
ru fercula donet iponit p. pro diues ieiunia vētri. Itē loculat. ocellis diues in argē
o sed venter philosophari cogitur.

Prosa quarta tertij libri.